

Uj neme az interventionak a quasi interventio.

Az orosz betőzés híre némulni kezd. Egy időre az orosz hatalom csak odáig látszik beavatkozását terjeszteni, hogy Galliciában s az örökös tartományok némely részein elfoglalja az osztrák garnisonokat s lehetőségessé akarja tenni az összes osztrák haderő mobilisatioját Magyarország ellen.

Ugy látszik háborunknak több stadiumai lesznek.

Még egyszer megmérkőzik az összes osztrák haderő a magyar sereggel. Ennek kimenetelétől fog függni, mit tesz az orosz.

A dolgok illyszerű elintézése az osztrák-orosz diplomatiának egy új remek fogása mi becsületére válnék, ha isten illy csalást s ferde játékot a népjoggal, engedhetne győzedelmeskedni.

Ferencz Jósef császár tartományaiban csehül áll a dolog. Forrongás mindenfelé. A láng minden perczen fellobbanhat. Ezt fedezetlen hagyni nem lehet. Megtanítá az olasz-magyar eljárás. Egyiket is másikat fentartani akarni annyit tesz, mint mind a kettőt végkép elveszteni.

Ennyit játékra tenni már nem akartak. Az is bajos, hogy az orosz csak amugy könnyedén besétáljon Magyarországra; ez könnyen europai háborut idézhet vala elő, mitől a czár nem ok nélkül tart.

Mit vala hát tenni okosan a diplomatiának?

Hol 10,000 osztrák katona van, oda 10,000 orosz katonát tenni. Az eredmény egy marad, mert 10,000 katona meszet Magyarország ellen így is, úgy is, orosz helyett osztrák.

És ez még sem interventio! így okoskodnak hihetőleg a diplomaták, mert az orosz nem lép be Magyarország földére.

De nem a v a t k o z á s e z a magyar ügyekre?

Ignotos fallit, notis est derisui.

Meglátjuk mit mond hozzá Europa. Végkép egy magunknak is meg kell küzdeni a szabadságért, s Magyarország fennmaradásáért.

Ideje hogy szövetségeseink irant ne csak tisztában legyünk, de megtegyünk mindent, mi azoknak felébresztésére s tetleges közbelépésére szükséges.

Ki fog egy végetlen háboru bonyodalmaiba lépni biztos kilátás nélkül a jövődöbe?

Nekünk természetes szövetségésünk a török, német, olasz, Moldva s oláhország, kikre Magyarország jövődö sorsa közvetlen kihat. Szükség hogy ezen szövetség természetével s súlyával megismerkedjünk.

Szövetségeseink.

A millyen állást az orosz hatalom vett irányunkban, ezen quasiinterventio, melly eredményben egy, szükségessé teszi,

hogy mi is egész tevékenységgel lépjünk fel szövetségeseink felidezésében.

Nekünk csalhatlanul érdekeinél fogva legkészebb szövetségésük a török. Magyarország felszabadulása közvetlenül e birodalomnak ígér szabadabb jövődöt, valamint elnyomása azt fenyegeti legközelebb.

Magyarország hányatva annyit viszontagságokon keresztül elvégre is oda jut hogy a törökkel szövetezzék, melly szövetség pár század előtt többször megkísértve ha megerősödhetik aligha az osztrák s orosz hatalom támadhat, ha most öszinte s közremunkáló lenne e két hatalom valószínűleg felbomlik:

Nem is lehet kételkedni hogy a törökökben a természetes érdekek illyszerű felfogása létezik. De a melly hatalom annyira engedte magát behálózni az orosz udvar folytonos ármányai által, mellynek pénz s fegyveres eréje annyira megtöretett, melly érzi hogy a kimenetel sikertelensége közvetlenül az ő sorsát dönti el, azon hatalomtól mi egyenes s tetleges támaszt ne várjunk. Az ő felszabadulását mi vivjuk ki, de nem vivjuk együtt ki. Sympathiáit közvetett segítségét bírjuk érdekeinél fogva, de az orosz infasciatio még annyit sem enged e hatalomnak, hogy a neutralitás azon követeléseit teljesítse irányunkban, a mit Metternich is megtett az oroszok irányában a lengyel haború alatt.

A török erőnek egyenes s activ közremunkálására csak azon esetben számithatnánk, ha ügyünk más szövetségesei a dolog végkifejlesztését kétség felettivé tennék.

Szövetségeseink volnának még az olaszok, és németek; de az olaszok szövetségének még csak morális nyomatéka sem használhat semmit, mert még nem létezik. Közvetve az olaszok tettek eddigelé nekünk legnagyobb szolgálatot s tették lehetővé önálló erőnk kifejlését. Távol tartottak tőlünk nagy serget, s a kiegyenlítés lehellensége által időt nyertünk az erősödésre. — A németek szövetsége csak annyiban szolgálhatna ügyünknek, mennyiben az ellenünk fordítható erőnek egy részét letartáná. Különbön azon német erő melly szövetségésünk, az eszme még; az a mi létezik mint erő, az ellenségünk. A német még erős börtönbe zárt barát, kit előbb kiszabadítani, lánczait széttörni kell, hogy karját emelhesse.

A francia e kaczer nő, melly után epedre néznek a népek sok imádót tönkre juttatott már, s fog még eleget ha benne biznának. A mi történetünk megtaníthat vala a francia szövetség nyomadékára a multbol. Cavaignac a tiszta jellemű republicanus ellene volt minden avatkozásnak, szavát nem emelte, mert annak fegyveres nyomadékat adni nem volt szándéka. Napoleon Lajos világosan szit a monarchismus leghatalmasb éjszaki támaszához.

A francziáknak van kegyelem kenyere menekvők, de nem segítségé felkelők számára. Angolhon élő sirkert az önkény halottainak, Franciaország a szabadság áldozatainak.

Egyedüli ny o m a d é k o s szövetség számunkra az A n g o l

hatalom. Az angol tetteges szövetsége költené fel cselekvésre tán végső erőfeszítésre a rokon érdekeket a keleten s eldöntené a kelet ügyét végkép s megalapítaná a dolgok új rendet Európában.

Ezt kell keresnünk, tetteges erélyes föllépéssel. Ennek természetéről s eredményeiről szólni fogunk terjedtebben.

X.

Drouyn de Lhuys felelete

a francia képviselőházban a magyar ügyeket illető interpellatioira.

Példányul állhat-e felelet minden deus ex máchina minister számára, a ki inopportunos interpellatióktól zaklattatva, a régi Pythiák *ibis-redibis*, vagy honi példával élve, az egykori érsek *reginam occidere*-féle válaszokhoz kénytelen folyamodni.

Hasonlít e felelet azon ráczoktól elfogott zászlóhoz, melylyen a szerb nemzeti színek is, a sárga-fekete szín is, — a szél forgásához képest, — alkalmazhatók voltak.

Képzeljük, minő különböző hatást gyakorolt azon fülekre, mellyek Drouyn de Lhuys urat közelről hallani szerencsések valának.

Hozzá gondolva mimikát, mellyel e szavak kísérve lehetnek, — valóban irigylésre méltó szerencse!

A kik e nagy szavakat csak hirlapokból olvashatják; azok, persze nem foghatják fel kellőleg azoknak mély értelmét. — De hiszeu az a dicső, az a magasztos, a mit a mi véges elménk fel nem érhet.

Azt mondani, hogy a francia nép, a 1848-diki *respublica*, a rebellis magyarokkal nem tarthat, hanem kötelességének érzi az osztrák *dynastia* jogait minden módon istápolni: — ah! a z nem megy.

Azt mondani, hogy a francia nép, mellynek már az 1791-diki alkotmányban kimondott elve volt: „hatalmát soha más nép szabadsága ellen nem használni” el van határozva, Magyarország igazságos harcát tőle kitelhetőleg előmozdítani s at. — Ez — idén kényes dolog.

Mit tett tehát?

Olly választ adott, mellynek sorai közt, a minő szemüvegen át olvassa valaki, annyi félét találhat fel.

„Mihelyt a kormány, ugymond, hivatalos tudósításokat kapott az orosz beavatkozási szándéklatokról (— szándéklatokról? lám az orosz nem kapott bele vaktába, — mert beavatkozási szándoka a francia ministernek is tudtúl adatott, mielőtt a berontás Erdélybe megtörtént volna —) sietett ezen ügy nagy fontosságának érzetében a pétervári, londoni, bécsi és berlini kormányokat azonnal értesíteni, miszerint — az illy komoly bonyodalom a figyelmet nagy mértékben igénybe veszi. (Hogy ne venne ezen bonyodalom? — Detronizálni egy *dynastiát*. — Megzavarni Europa súlygyenét. — Győzelmet szerezni utóbb a *respublicai* elvnek a *continensen*. — Komoly bonyodalom! — Azért irtunk a cárnak, a porosz kartács-királynak, és az

ollmücsi udvarnak, hogy vigyázzanak, mert — mert a bonyodalom igen komoly.)

„Diplomaticai úton (melly, mint ezt, noha egészen ellenkező ügyben, a Schweiczi bonyodalom példája legujabban igazolta, a legczélszerűbb mód addig húzni halasztani a dolgot, míg az alatt hatalmasabb tényezők egy *fait-accomplí-t* csinálnak, mit azután szépségesen elfogadunk —) tehát: diplomaticai úton törekszik Franciaország olly bonyodalomnak elejét venni, melly a legkomolyabb következményeket vonhatná maga után keleten, (péld. o. Lengyelország visszaállítását, egy keleti népszövetséget s at.) Németthonban (p. o. a német nép egygyéforradását, s *respublicai* elem túlnyoságát) s Europa minden részeiben (még Franciaországban is, a mostani praesidens megbukását s at.) — A kormány minden lehetőt megtett, hogy veszélyes lépteket elhárítson. (Mire elég adat a római *interventio* is.) Ez ösvényen akar maradni; (Isten éltesse!) ha azonban a diplomatikai ertekezletek hasztalanoknak mutatkoznának: (t. i. ha az alatt nem sikerülne az osztrák orosz seregnek Magyarország ellen az, a mi sikerült Schweicznak a Sonderbund ellen) akkor másra határozandja magát, minek kivitelére a nemzetgyűlés segélyét fölkéri. (Kétségkívül arra, hogy miután Romában a rend helyre lesz állítva, Oudinot, híres bajtársával, Radeckyvel egyesüljön s at. s at.)

Igy mutatja a feleletet a sárgás pápaszem.

A szabadság optimistái, lehet, másképp olvassák azt. — Ez épen a szép benne. *Suum cuique*. Megadja mindenkinek a magáét.

Forduljatok meg sirotokban, ti a szabadságért elveszett francziák! mert — haszon nélkül omlott el véretek. Jó éjszakát! C.

Debreczen majus 16

Néhány nap az emberek szüntelen az orosz *interventió*ról beszélnek.

Vannak, kik borzasztó óriásnak rajzolják, mellynek már árnyékától is megkellene ijedni, s szintugy rendszeres okoskodással igyekeznek bebizonyítani, hogyha annak százezrei betörnek hazánkba, lehetlen lesz nem csak a győzelem, de az ellentállás is,

Mások nem alkotnak ugyan illy rémképeket, de azzal biztatják egymást, hogy maj az europai hatalmasságok bele fognak szólni a dologba, s nem engedendik márcsak saját érdekeikért sem, hogy a Magyarország letiprásával még nagyobbra növekedő orosz hatalom, elnyeléssel fenyegetse birodalmaikat.

Én e pártok egyikéhez sem tartozom. Tudok ugyan körül belől hadi, és financialis erejéről az oroszoknak holmit, s azt is, hogy országa terjesztése végett minden lehetőt elkövet, de nem felejttem el e mellett azon bonyolódott belviszonyait sem, mellyek őt visszatartóztatják egész erejét ráfordítani Magyarországra leigázására — melly ha balul ütne ki, saját birodalma végromlását vonná magután.

Ismérem az europai hatalmok rokonszenvét is a szabadság

szent ügye iránt, milyen a miénk, de arra mindent építenünk alig lehet, miután a szegény Lengyelország mindezen rokonszenven mellett is közelebről megbukott. —

Ön magunkban kell hát az erőt keresnünk, s ha föltaláljuk, kifejtenünk, mellyel az északi óriást is, Kisded Dávidként megverhessük, s darab időre legalább pusztító hadát föltartóztathassuk.

Erőnk elég van — ezt megmutaták vitéz hadsergeink ama híres császári tábor ellenében, melly elbizakodva, s feltétlen megadást követelve kezdetben — most meglévő része lélektelenül szalad az ország szélén kifelé azon az úton mellyen jött volt, vive magával szégyent, gyalázatot, s millió sanyargatott polgárok átkát. És tul a királyhágon, a fellázzított oláh, és szász nemzet ezerei mellé szövetkezett császári katonaság, s tiz ezernyi orosz segítség nyakra före rohant idegen országba kis, de bátor hadsergünk előtt.

Még azonban haderőnk bár 200,000-et meghaladna is, félignyire sincs kifejtve, ha jönnek a kétségbeesés pillanatai a nép milliói fognak fegyverben állani, a szabadság istenének segédelmével megtörve, megsemmisítve, a nemzeti jogainkat letipranni törekvő ellent, bárki legyen is az; — most a magyar inkább szenved száz halált mint egyszer szolgaságot...

Azt sem szabad elfelednünk, hogy a magyarnak van még egy rokona, melly ezer év óta jóban, rosza, szerencsében, szerencsétlenségben soha sem hagyá el, melly a folytába levő szabadság harcban is merőben elszigetelt állása mellett sem hódolt meg a sokkal nagyobb számú ellenséges császári sergeknek, sőt azokat több csatákban megverve nagy mértékben segíté Erdély ujbbóli meghódítását, és e rokon a székely nemzet.

Ott áll ő most is 30,000-et meghaladó haderővel, mint istenostora a határszálon, örködni az ellenség mozgásai felett, s elszánta, meggátlani, lehető betörését. — És ha a szükség hozandja magával ez erő igen könnyen kétszerezethetik, mellyen aztán nem megvetendő ereje török meg a kancsukák országának. Annyival inkább, mert a hadi készülétek — mellyek előteremtése a szabadság-harcz kezdetére esik — nemcsak meg nem szüntek a székely nemzetnél, sőt nagyobb buzgósággal erélylyel folynak most mint valaha.

Közdi Vásárhelyt, a székelység egy kis várossában több nemű gyárok állanak folytonos s hova tovább mind terjedelmesebb működésben. A salétrom gyár hetenkint 3—4, a löpor gyár pedig naponkint 2 mázsát készít. Gyutacs havonkint 200 ezer-nél több kerül ki, — ágyu pedig ha a szükség kívánja naponta kettő öntetik — már ezek száma 40 és 60 közt van.

Ha készülétek, nagyobb szerűleg fognak tétetni, minthogy e tárgyban a kormány kellőleg intézkedett is igen rövid idő alatt csupán a székelység kebléből annyi erő fejlik ki, mennyi elégséges leend, egy sokkal nagyobb orosz erő betörésének meggátlására, vagy ha bejön megsemmisítésére.

Ne támaszkodjunk hát mi senkire, saját erőnkön kívül, — mert ki másban bízik, igen hamar megcsalódik; hanem, miként a kormány igen bölcsen intézkedett, költjük fel a népnek millióit — indítsunk keresztes hadat a civilisatio ellensége az orosz ellen — hogy azon első pillanat, mellyben legszentebb kincsünket szabadságunkat megtámadja, lagyen reá nézve az örök gyalázatnak kezdő perce.

Tekintsetek a k.vásárhelyi katona nevelő intézetre, ho-

naponta 500 ifju tanul az ágyuk mellett s lehetlen föl nem vidulnotok, nem biznotok.

És ez így lett, ennek így kellett lenni, ha isten van az égben, ki védi a szabadság szent ügyét, — s ha a nemzet minden hatatmában álló eszközöket fölhasznál az ellenség letiprására. Csak így lesz belőle hova hamarabb nagy, dicső, és boldog nemzet, mellyre hivatva van a gondviselés által. F. D.

Magyar Marsellaise.

A talalékony észü harcziás székelyek, a gyutacs készítésen kívül, löport csináltak, ágyukat öntöttek és a hadi fegyverek minden nemein dolgozva tömegestől által szembe az ellennel, és azt legyőzték. Ezen munkák közt gyakran énekeltek, (mert a székely annyira szeret dalolni, hogy ezt, dolgozásban is, csak nem mindig teszi. Nyárban, a mezőkön, öt hat felül halszik egyszerre, a leggyönyörűbb harmonia.

Nép, melly zongora, harfa, guitarre vagy tuba marina után nem él, mellynél a dal nem mesterség sem nem henyé élet támassza, többet nem énekelhet mint a székely.

A székely viradt előtt, midőn a „hajnal harang“ megkondul, (mert addig nem szabad a mezőre menni) előmli a falu határát, és hasonlithatlanul szorgos és jó munkája közben, szive érzelmeit, a kedély hullámozó árában közli teremőjével és egy mással. Ha egy helytt megszűnt, két helytt kezdődik az ének. És így megy ez napestig, mig ismét megkondul a harang „ave mariára“ (mert azontul nem szabad a mezőn lenni.)

Az egész magyar földön, kétségkivül, alig van fél annyi népdal, mint a székelyek közt.

Százakra megy, csak azok száma, miket a jelen harcziás körülményben, székely nők és gyermekek csináltak.

Szabadság háborunk kezdetén, a székelyek közül a róm. katolikusok, az ök bucsujárás kori vallásos énekeket vették elő, a Protestansok Szent Dávid harcziás zsoltárait harsogtatták. Az „örökös uram pogányok jöttek“ stb. más illyeket még a dobos is pörgette.

De a székelyek, kik a körülmény változtával, még a meglévő dolognak is történt új nevet kapnak, mostani viszonyukat, a szabadság, a hon, vezérok európa és a zsarnokok irányában egy új dalban akarták kifejezni, és — ki hinné? ez nekik dicsően sikerült.

Ök egy harczi dalt készítettek, mellyet, minden harczi, minden polgár, minden nemzet, maga a Lengyel Bém, sőt, a nap alatt mindenki csupán pár szó kivétellel, úgy ért, hogy ugyan azon dolgot, ugyan azon egyén, a világ egy nyelvén sem értené jobban.

Ezen harczi ének, az Európában legisméretebb „Marsellaise“ nevű francia induló zenéjére készült.

E zenét az öreg székelyek a francia háboruban az ifjabbak pedig a bölcsőben hallottak és apjuk térdein tanulták.

Rendszerint, az útközlet elején, a vezérek így szólnak: „Szurony szegezve.“

És erre megzendül 10. 12. ezer harczi torkán a következő Universalis nyelven készült. —

Ostrom-dall.

Oszták-ármány, Ferdinand, Kárl-Franz, Albert, Stefkó, Zsófia vén k—a, Jellachich, Rajachich, Simonich, Burich, Urban,

Hurbán, Blomberg, Berger, Riebel, Puchner, Rukovina, Gedeon, Leiningen, Windischgrätz, camarilla, reactio, rácz, szerb, oláh, ilyrismus, saxonimus, vesszetekek el.

E cikket, a mint kaptuk, úgy közöljük. Mi a Marsellaise zeinére alkalmazhatónak, mindenben, nem látjuk. Azonban, szemtanuk állítása szerint, ezen Lithania, mint ostromdal lelkesítő, hatása leirhatlan.

Némelly emberek republicanismusa.

Midőn a marcius tizenötödikét elolvastam; s annak embereitől a népboldogító eszméket főlemlegetni hallám, nem bírtam eléggé csodálkozni, hogy e dicső elvek repraesentansait annyira mellőzve látom.

Tele torokkal azt kiabálták, hogy a kormány republicai irányú levén, elveik léptettek előre, hogy végre diadalmaskodtak azon párton, melly velök nem egy úton jár, nem azon hitvallást imádkozza.

S midőn azt látom jelenleg, hogy a kormány hivatalok betöltésénél zugolódnak, midőn némelly személyek miatt a velök hason elvű kormánynak szemrehányásokat tesznek, ismét bámultam, s okát iparkodtam kikutatni ez anomaliának forrását, melly vagy a kormánynak, vagy a Marcius által úgynevezett párthiveinek haszonvehetlenségéből eredhetett.

Végig néztem a ministerium névsorát, s láttam olly neveket mellyek az egész haza előtt tiszteletben állanak, — kivéve hogy a Marcius egyszer egyre haragodott — olly neveket mellyek feljogosítanak mindenkit működéseiktől a hazára jótékony eredményeket várni.

Ugy láttam itt nincs hiba, máshol kellett tehát keresnem.

Egész republicanismusok abban áll, hogy veres tollat hordanak, vagy hordottak, s a republicáról fogalmok csak annyit, hogy ott a nagy urat nem királynak hívják, Szent István koronájával meg nem koronáztatik, s végre hogy abban őket illeti a hivatal viselés.

Kiveszek néhány egyént, kit tisztelek, s kiket csak azért vindicált a Marcius párt magának, mert nem az Esti lapok emberei, meg nem foghatván hogy egy harmadik út is lehetséges.

De ők ezt így szokták. Nagy bölcsen átlátták, hogy tulajdon génie-jök által bajosan foglalhatnak el egy olly helyet, melly a republicanismus paizsa alatt számukra — miután magok

is bevallják már, s több eredmény is mutatja tárgyavatatlan-ságukat — kevés dolgot s kényelmes életet ígér, azért mindig bele kapaszkodtak olly emberek frakkja végébe, kiknek segédelmével céljokat elérni hitték.

Igy jártak Madarászszal. Nem is sikertelen, mert számukra hivatalok alahitattak, kormány biztosságok rendeztetek, új fizetések systematisáltattak, s nem volt az administrationnak, sőt a tudományoknak ollyan ága is, mellyre a veres toll állításaik szerint képességet nem adott volna. Hogy abban azután milly köszönet volt a közönségre nézve tapasztalják azok kiknek a szerencse jutott kitisztogatni az augias istállót, mellyet e hivatalokkal, általvettek.

Madarász megbukott, s ők főnélkül maradtak, — boldog isten! a republicatistmust Madarász képviselte! mást kellett keresni ki ismét főlemelje őket. Coquettiroztak azon emberekkel kikről hitték hogy a kormányra fognak jutni, s akarva nem akarva tökinda módjára belejök csimpajkoztak, hogy magasra felfutva gyümölcsök annál távolabbról látszassék, bár a gyümölcs mindig csak tök marad.

Zugolódásaikból az tűnik ki, hogy céljokat aligha elérték, mert a kormány itt Debreczenben más republicanusokat is talált, pedig ollyan emberekben kiknél sem akarat, sem tehetség nem hiányzott a republicanismnsnak minden attributumai-
vali életbe léptetésére, s mellőzve amazokat ezeknek használatával.

Mit tesznek már most a Marcius, és emberei?

Megtámadják őket uton utfélen, gyanusítják, utcza gyermek módjára sárral dobálják, s fen hangon kiabályák hogy csak ők a republicanusok, ezek pedig az isten tudja micsodák, elárulják a hazát, Budán is maradhattak volna, ha akarták volna, a nép véres verejtékét haszontalannl emésztik, s az ég tudja még minő nagy phrasisokat mondanak el, csak hogy decreditáljanak, mert ők mást nem akarnak, hogy egyebet elérhesenek.

Hogy fog sikerülni a jövő mutatja meg, addig pedig tisztelettel kérem meg a minister tanácsat, hogy egy krajczárt érő massából két garasosokat ne veressen, ha még olly szépen fénylenének is. S.

Néhai Györi Jakabnak kismester-útczán ¹³¹/₁₄₃₇ szám alatt lévő jó anyagokból épült Cseréppelfedett háza, 494 öl belső telekkel, 61 ¹/₂ öl házután való szántó földdel, folyó évi május 30-ik napján, délutáni 3 órakor, a helyszínén, árderésútján elfog adadni.

Megjelennek az Esti lapok vasárnapot kivéve minden nap este. Előfizethetni a szerkesztőség kiadó hivatalában (Egyháztér a hatvanutczai szöglet ház első emelet) és Csáthy Lajos könyvkereskedésében.

Előfizetési ár 2 hónapra a félév végéig	{	postán 2 for. 40 kr.
		helyben 2 „ — „
„ 1 hónapra	{	postán 1 „ 20 „
		helyben 1 „ — „

Egyes szám ára 3 pengő kr.

Felelős szerkesztő s kiadó Jókai Mór. — Nyomatik Debreczen város könyvnyomdájában.